

Karl Evang-seminaret 2006

Hvorfor er det så viktig å starte med forebyggende og tverrfaglig arbeid allerede mens barnet er i mors liv?

**Oslo Kongressenter
19. Oktober 2006**

**Politioverbetjent Finn Abrahamsen, Voldsavsnittet
OSLO POLITIDISTRIKT**

FORSKJELLIGE UTGANGSPUNKT

Tidligere tiltak og fokus på vold og omsorgssvikt mot barn

Fysiske overgrep har vært aksepterte og lovlige straffemetoder i vårt samfunn i forbindelse med barneoppdragelse.

I 1972 ble fysiske "legemsrefselse" avskaffet gjennom endringer i Straffeloven.

I 1987 ble det eksplisitt gjort ulovlig med fysisk avstraffelse gjennom endring av lov om barn og foreldre.

(Høyesterett avsa dom i 2005 – aksepterte lett avstraffelse)

Seksuelle overgrep har aldri vært lovlige eller aksepterte handlinger gjennom historien, men ble gjenoppdaget som et problem på 60-tallet. Debatten kom virkelig først i gang på 80-tallet.

- Barne- og familiedepartementet 2005

Barns rettsikkerhet og rettigheter:

Taushetsplikt

Vs.

Varslingsplikt jfr. Helsepersonelloven § 21 og 23

Barn som har vært utsatt for vold, kan ha krav på økonomisk erstatning.

Sak i Sverige 2006 – barnet fikk ikke erstatning – Medførte spontan politisk reaksjon for lovendring for å kunne gi barn lovhjemlet rett til erstatning.

Barn har vært fratatt sin mulighet til å motta økonomisk oppreisning da barnevernssaker generelt har vært behandlet i "taushet".

I de saker det reises straffesak, har barn normalt fått utbetalt erstatninger enten fra skadevolder eller fra det offentlige.

Myndighetene må gi også barn rett til Bistandsadvokat.

VOLD MOT BARN

FYSISK VOLD

PSYKISK VOLD

- Seksuell vold
  - Trusler
- Kjønnsslemlestelse
  - Skremsler
- Krenkelser
- Nedlatenhet
- Kritikk
- Isolasjon

VOLDENS ARENAER

HJEMMET

FERIE / FRITID

INNENRIKS

Økning i familievold

[27.05.05 13:54]

I fjor måtte barnevernvakten gripe inn overfor 562 barn som ble slått eller var vitne til mishandling i familien. 400 av disse barna var av annen etnisk tilhørighet enn norsk, mer enn dobbelt så mange som i 2001.

De aller fleste sakene som barnevernet må ta seg av, omfatter familier av utenlandsk opprinnelse. Slik oppsummerer både politiet og barnevernvakten utviklingen når det gjelder familievold i Oslo.

Familievoldskoordinator Steinar Hoff Olsen ved Stovner politistasjon forteller til Aftenposten at 70 prosent av alle familievoldssaker gjelder familier av annen etnisk bakgrunn, og seksjonsleder Ole Kristian Hjemdal ved Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress bekrefter at det er grunn til å tro familier med ikke-vestlig bakgrunn er over-representert i familievoldsstatistikken.

HVEM ER OVERGRIPEREN ?

MENN

- Ofte med vanskelig oppvekst
- Personlighets avvik
  - Antas å være hovedårsak
  - Mangelfullt utviklede sjelsevner
  - psykiatri / schizofreni
  - Manglende empatiske evner
- Alkohol / Stoffmissbruk

KVINNER

- Samme som for menn blant enkelte kvinner

ANDRE FAMILIEMEDLEMMER

- som besteforeldre, søsken, etc.

Hvordan jobbe mer forebyggende og tverrfaglig?

Hvem må samarbeide?

Helse / helsestasjoner, barnehager, skoler, barnevern og politi, m.fl., - utvikle rutiner for god kommunikasjon.

Det overordnede mål for helsepersonellens arbeid i barnemishandlingssaker er i tillegg å gi barnet medisinsk behandling å bistå de rette instanser med opplysninger slik at barnet får nødvendig beskyttelse i fremtiden.

Uten hinder av taushetsplikten skal barnevernet alltid varsles om barnemishandling, og i de tilfeller der barnet er utsatt for grov vold har helsepersonell rett og plikt til å melde fra til politiet

Spørsmålet om politianmeldelse bør avklares raskt av hensyn til politiets mulighet til bevissikring og forholdet til familien, samt hindre ytterligere vold mot barnet.

Hvordan jobbe mer forebyggende og tverrfaglig?

-Vi har hatt en undersøkelse blant alle barneklinner i landet. På en tredjedel av de 22 klinikkene svarer de at de ikke har sett ett eneste tilfelle de siste fem årene. Det gir grunn til alvorlig bekymring, når vi vet at problemet øker i takt med voldsutviklingen i samfunnet forøvrig.

- Overlege Jens Grøgård, 2006 -

Kompetanse – det er avdekket manglende kompetanse i alle sektorer – helsestasjoner, barnehager, skolevesen, barnevern og politi.

Eks. – læren om symptomer, samtale med barna, hvem rapportere til / samarbeide med ?

Kjennskap til lovverk og regelverk, samt plikter og kulturforståelse.

”Ikke tolke loven som en firkant”

Spedbarnsdød – alvorlig skade

Krevende etterforskning

Hvorfor?

- Politiet får ikke alltid melding om barnedødsfall
- Manglende reaksjon og melding om alvorlig skade på barn fra sykehuset
- Riksadvokatens rundskriv: politiet skal ikke rykke ut til åstedet slik som rutinene er i alle andre mistenkelige dødsfall, med mindre det foreligger særlige omstendigheter.

→ Hvorfor er det blitt slik?

Konsekvenser:

- politiet har først etter obduksjon adgang til åstedet
- spor har gått tapt
- gjerningsmann går fri (dette gjelder også i andre alvorlige saker hvor politiet ikke har fått tidlig melding etter hendelsen).

Hvordan kan vi forebygge ?

Særdeles viktig at avvik knyttet til mor og fosterets tilstand følges opp

Ved mistanke om vold mot gravide og rusmisbruk bør det stilles kritiske spørsmål

Diskutere funn og observasjoner med annet helsepersonell.

Helsesøster er en stor ressurs med bred erfaring som både følger opp mor og foster.

Det er viktig at dette følges opp både ved fødselskontroll og senere helsekontroller.

Helsesøster bør gjeninnføres på skoler over hele landet.

Hvordan bør vi reagere ?

- Ta ansvar ved slike avvik – melde fra til Barnevernet
- Være modig – våge å reagere
- Ved alvorlige tilfeller – ved fare for liv og helse må politiet varsles

Det kan vises til mange eksempler hvor barn har fått ødelagt sin oppvekst, og liv har gått tapt på grunn av unnfallenhet fra ansvarspersoner.

Stadig flere barn

LIDDER

Fant slår og kroko
Folket og domstolene er stadig mer opptatt av vold og kriminalitet i barnevern. Det viser en rapport fra Barneombudet i Oslo.

Stadig flere barn i Oslo lider under skutt omsorgsvikt. Det viser en ny rapport fra Barneombudet i Oslo.

Vi kjenner til at barn helt og holdent mistet kontakt med foreldre og slektninger. Det er mange barn som lever i et hjem som ikke er trygt og trygt. Det er mange barn som lever i et hjem som ikke er trygt og trygt. Det er mange barn som lever i et hjem som ikke er trygt og trygt.

Kortlagt
Oppport har Barneombudet kortlagt alle barn som er i Oslo fra 2007 til 2010. Det viser at det er mange barn som lever i et hjem som ikke er trygt og trygt.

- 13-åringer prostituerer seg, ifølge Barneombudet
DRAMATISK: Barneombudet fikk flere rapporter om at 13-åringer prostituerer seg. Det viser en rapport fra Barneombudet i Oslo.

Barn av psykisk syke blir glemt

«Jeg har forundret meg over hvor mange som ikke tenker på barna, som ikke snakker med foreldrene om barna.»

■ Helsepersonell skal lære å snakke med barna

Hvem bryr seg om barna når mor og far blir psykisk syke? Ingen. Men nå avdekket enda en rapport at fagfolk i hjelpeapparatet svikter disse barna.

OSLO
BARNE I. H. OLSEN
ANDERS HJELMSTAD (til)

Når foreldre er syke, trenger også barna. De trenger oppfølging av barne- og helsepersonell. Det viser en rapport fra Barneombudet i Oslo.

Barne- og helsepersonell i Oslo har fått i oppdrag å snakke med barna. Det viser en rapport fra Barneombudet i Oslo.

Far fikk hjelp - familien oversett
Påskedag samtalte jeg med organisasjonen Vokne for Barn for å høre i hvilken utstrekning som helsepersonell i Oslo har fått i oppdrag å snakke med barna.

Barne- og helsepersonell i Oslo har fått i oppdrag å snakke med barna. Det viser en rapport fra Barneombudet i Oslo.

Nesten 2000 bekymringsmeldinger ble kastet av barnevernet i

- 41 % av tipsene fra politiet
- 34 % av tipsene fra barnevernvakta
- 22 % av tipsene fra skolen
- 10 % av tipsene fra foreldre

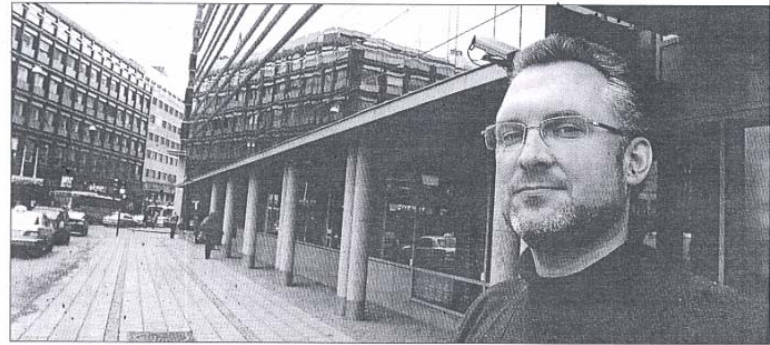
- Trist at barna ikke følges opp

Utdraget TORSDAG 6. APRIL 2006

12-åringer på rømmen

Stadig flere barn og unge rømmer til Oslo for å ruse seg. I fjor fant Barnevernakta 1046 barn fra andre byer i hovedstaden.

Tekst: Sonja Holterman
sho@dagbladet.no

Antall barn som rømmer hjemmefra eller fra institusjon har økt voldsomt de siste årene, det viser tall fra Barnevernakta i Oslo.

BKYMRET: - Barn som rømmer til Oslo er et økende problem, sier Espen Lilleberg ved Barnevernakta. Foto: Elisabeth Alnes Sperra

FAK HELP. Barn med psykisk syke foreldre vil rasmiddelmisbrukende foreldre skal få oppfølging. Disse barna blir ofte ikke sett og får ikke god nok hjelp.

Satser på forsømte barn

Aftenposten 30.4.06

Av barne- og likestillingsminister Karita Bekkemellem (tv.) og helse- og omsorgsminister Sylvia Brustad.

Vi vil sørge for at barn med psykisk syke foreldre og/eller rasmiddelmisbrukende foreldre får bedre og nødvendig hjelp, skriver Sylvia Brustad og Karita Bekkemellem. ILLUSTRASJONFOTO: SCANDIX

lede og gi hjelp til kommunene for å sikre tverrfaglig innsats og langsiktig hjelp. Dette vil skje gjennom midler til personellresser og kompetansemidler. Styrkingen vil sette kommunene i bedre stand til å gi riktig hjelp og bidra til langsiktig oppfølging og veiledning av familier. Vi ønsker at tverrfaglig spesialisert rusbehandling og psykisk helsevern for voksne også vil delta i arbeidet.

Sjekkliste. Som et hjelpemiddel til helse- og sosialtjenestene har Sosial- og helsedirektoratet nylig presentert en sjekkliste med spørsmål knyttet til barnas omsorg og tjenestebehov.

Sosial- og helsedirektoratet og Barne- og likestillingsdepartementet vil i løpet av 2006 utgi en veileder med utfyllende anbefalinger til tjenesteapparatet.

For å finne frem til barna så tidlig som mulig, vil vi sørge for at tjenester som møter voksne får verktøy som en hjelp til å snakke med foreldre om psykisk helse og rasmiddelbruk. Spørsmål om barnas situasjon må alltid stilles når foreldrene er i en vanskelig situasjon. Bare slik vil vi sikre v barna får riktig og nødvendig hjelp.

Kartleggingsverktøy. Det er viktig å j

Her bodde et BARN

... mor, bror og 28 katter!

Lærer banket ekskona med 4-åring som vitne

Vold på julaften ga strafferabatt

Læreren banket opp ekskona med parets barn (4) som vitne, men slipper å gå i fengsel. Oslo tingrett har gitt strafferabatt, fordi voldsbruken skjedde på julaften.

Av **Jørgen Tingnes** (opplagstegn)

Voldsangrepen skjedde lørdag kveld i Oslo, nær et leilingshus. Kvinnen ble slått og barnet ble skadet. Læreren ble arrestert, og ble senere sluppet på fri fot.

«Engangstiltalen ble avsluttet på den dagen fengslet», sa dommeren. «Det er en strafferabatt fordi volden skjedde på julaften».

Tingretten ble avsluttet for å den kvinnen og barnet ble skadet. Læreren ble arrestert, og ble senere sluppet på fri fot.

Brukte etboks

- Voldsbruken ble avsluttet på den dagen fengslet, sa dommeren. «Det er en strafferabatt fordi volden skjedde på julaften».

Læreren ble arrestert, og ble senere sluppet på fri fot. «Det er en strafferabatt fordi volden skjedde på julaften».

Tingretten ble avsluttet for å den kvinnen og barnet ble skadet. Læreren ble arrestert, og ble senere sluppet på fri fot.

KNUSENDE DOM: Startingspreservant Jørgen Tingnes holder en knusende dom over Ole Ingrett. Foto: Akiwanden Nordvik

«Når du som barn er vitne til vold, at far slår mor eller omvendt, er du utsatt for psykisk mishandling, enten det er julaften eller ikke.»

MINALEFFENT: Tidligere statssekretær Rita Sletner (V) mener at skilsmisser og vold i barnefamilier er viktig samfunnsproblemer. Foto: Kristin Iversen

- Gufs fra fortida

Venstre-politiker Rita Sletner karakteriserer dommen i familievoldsaken Dagbladet omtalte i går, som wet gufs fra fortida.

«At de alle står med hode i skole, er en stor misforståelse», sier Sletner. «Det er viktig å se på barna som mennesker, ikke som objekter».

«Engangstiltalen ble avsluttet på den dagen fengslet», sa dommeren. «Det er en strafferabatt fordi volden skjedde på julaften».

Læreren ble arrestert, og ble senere sluppet på fri fot. «Det er en strafferabatt fordi volden skjedde på julaften».

Tingretten ble avsluttet for å den kvinnen og barnet ble skadet. Læreren ble arrestert, og ble senere sluppet på fri fot.

Dagbladet 28. APRIL 2006
Slapp fengsel fordi han banket eks-kona JULAFTEN
 28 VIKTIG! SLANKE TABBER
 28 VIKTIG! SLANKE TABBER
 28 VIKTIG! SLANKE TABBER

Psykisk mishandling
 «Når du som barn er vitne til vold, at far slår mor eller omvendt, er du utsatt for psykisk mishandling, enten det er julaften eller ikke.»

200 drept
 Hver tredje år er det over 200 barn som blir drept i Norge. Det er et stort problem, og det er viktig å se på barna som mennesker, ikke som objekter.

- Tingretten er på villspor

Fremtidige utfordringer:

- Holde høyt fokus på tverrfaglig samarbeid
- Respekt for hverandres profesjoner, ikke blande roller
- Viktigheten av å utvikle gode rutiner for kommunikasjon

Barn og psykisk utviklingshemmede skal ha samme rettsikkerhet og rettigheter som alle andre borgere.